

Matic Di Batista

BREZNO NA TOSCU

Brezno na Toscu je v literaturi omenjeno precej poredko. Zadnja objava iz Glasu podzemlja (2016) govori o novi najdbi vhoda, ki je bil skrit vse od prve objave leta 1959, ko se je oddal precej piratski zapisnik v kataster jam. Pa je bila jama zares neobiskana od tedaj? Jaka Ortar mi je nekega lepega večera poslal povezavo na skeniran Planinski vestnik (1962/05), kjer se prof. Gams jezi nad lokalnimi skupnostmi, državo in še kom, ker so želeli na Velem polju urediti smučarski center. Danes vemo, da je bentenje uspelo. Hkrati pa v enem odstavku preberemo o zanimivem spustu v 100 m globoko vertikalno, ki se je na dnu žal zaprla. Jama je torej pred nami že bila obiskana, vendar ne raziskana – saj do našega obiska ni obstajal niti načrt niti resen zapisnik. Prav tako danes vemo, da je jama precej globlja od 100 m. Tu se sprašujem, če je bilo morda celo bolje, da se v kataster ni oddalo materiala o obisku, saj je jama dobila veliko pozornosti prav zaradi svoje skrivnosti. Lahko le ugibamo, koliko je še takih stometrskih brezen po Sloveniji, ki imajo nadaljevanje skrito v oknu nekaj metrov nad dnom.

Vodnikov dom na Velem polju – naš cilj s toplimi posteljami, po prihodu iz jame (foto: Matic Di Batista).

No, pa pojdemo zopet v sedanost. Od leta 2015 smo v jamo hodili precej poredko. Uspeli smo organizirati nekaj akcij tekom vsakega poletja. Že res, da nam je v veliko pomoč sodelovanje s PD Srednja vas v Bohinju, ki nam nudi nočitve v Vodnikovem domu na Velem polju, a vseeno je jama hitro postregla s kar zahtevnim jamarjenjem. Zato ni čudno, da je razpolovna doba pozabljivosti relativno dolga. Jamo sicer sestavljajo lepa brezna, a so povezana z meandri, ki so precej dolgi in na čase ne preveč prostorni. V spodnjih delih pa postanejo še neprivlačno blatni in mokri.

Dno jame smo prvič dosegli 2016. Končali smo na dnu brezna, ki je zasuto s podorom, ki se nadaljuje na JV strani brezna. Tam smo splezali do luknje, ki je obetala nadaljevanje, saj je bilo moč čutiti rahel prepah. Tu lahko omenim, da je prepaha sicer po jami kar veliko. No, ker smo trmasti, smo se zarili naravnost v podor, kjer smo tolkli in premikali skale, dokler se nismo »uspešno« prebili do manjše kamrice. Ta je bila še obupnejša kot luknja pred njo in tudi prepaha skoraj ni bilo več. Kaj sedaj? Na akciji avgusta 2018 sva se z Juretom Bevceom zopet znašla na dnu. Zadala sva si nalogo, da razopremiva stopnjo do luknje in poskusiva višje prečiti zadnje brezno in priti na vrh podora. Ravno sem začel podirati zgornje pritrdišče, da bi nekako pripravil vrv za spust in kasneje za vleko, ko se še enkrat obrnem proti luknji, ki je bila nekje v višini gležnjev. Grdo jo pogledam, nato pa nekoliko izravnam pogled in le kak meter nad višino glave se odpira še ena. Luknja namreč. V podoru je bila ravno dovolj velika odprtina, da sva se lahko stisnila skozi. A kar je še pomembnejše, skozi njo je precej močno pihalo. Ha. Samo še nekaj potez je manjkalo, pa bi razopremila vrv, ki je vodila do nadaljevanja.

Hitro sva se pognala v podor, prišla do manjše kamrice, odmetala nekaj skal in planila naprej. Spet razširitev, nato nova ožina in nekaj ozkih prehodov in prišla sva do stopnje navzdol. Kasneje sva se ustavila nad kakih 15 m globokim breznom lepih dimenzij in z veliko vode. Akcija, ki je sledila tej, je bila mučnejša. Z Lojzetom in Juretom smo na dnu brezenca namreč naleteli na ozko razpoko ali meander, ki gre v več nivojih naprej. Žal je povsod precej ozka in blatna (kako zelo tipično za to jamo). Cel dan smo iskali prehod

Fosili na globini 300 m (foto: Matic Di Batista).

naprej, na koncu pa le prišli v »večje« rove in se zopet ustavili nad stopnjo. Zanimivo, že na tem mestu se glavnemu toku pridružijo novi pritoki. Kasneje pa je pritokov še več. Kar nakazuje, da je meander, po katerem prodiramo, verjetno kar pomemben kolektor za to območje.

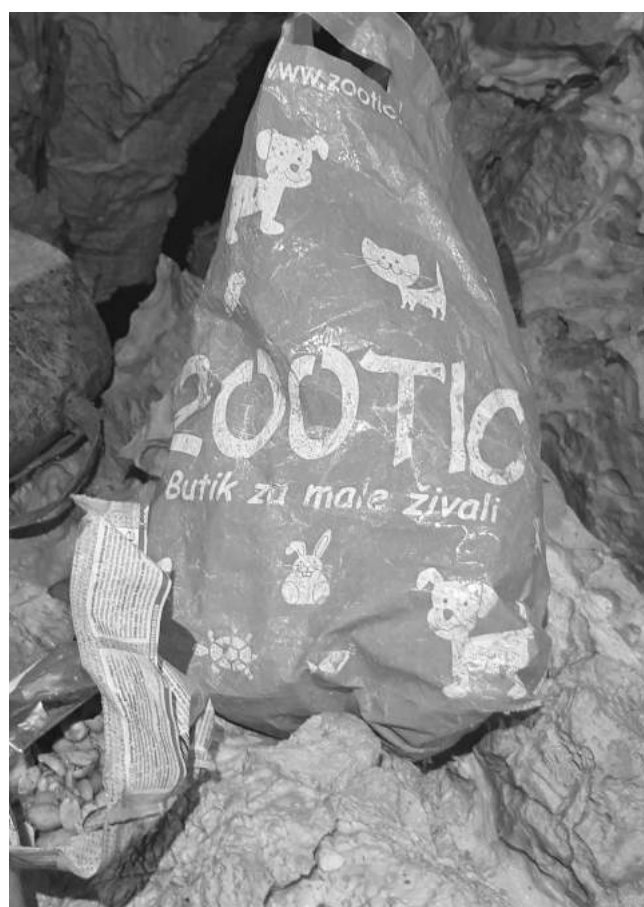
Mokre sanje vsakega kiropraktika, meander »Sovražim meandre« in Jure (foto: Matic Di Batista).

Ko smo se naslednjič znašli na dnu Špela, Jure in jaz, smo imeli precej lažje delo. Izmerili smo namreč več kot 300 m meandra, ki se počasi spušča v smeri JV, proti dolini Voje. Meander je na mestih precej visok in obeta zgornje nivoje, a ker je bil prehodni spodaj, smo nadaljevali tam. Že smo vohali enolončnico iz koč v Vojah, ko smo se znašli na robu globlje stopnje, pravzaprav na vrhu večje podorne dvorane. Ta se je povsod zaprla, voda pa izgine med podorni grušč. Vse skupaj izgleda precej obupno, a je glede na prepričanje nekoliko višje še vedno precej verjetno, da bomo uspeli dvorano obiti.

Poleg akcij na dnu jame se je raziskovalo v breznu pod Sabljezobim svizcem. Brezno se je zaključilo z zelo ozkim meandrom, ki se na drugi strani zopet prevesi navzdol. A sta prvič do njega uspela priti le Matija in Špela (in še to brez opreme). Prehod so kasneje razširili Uroš, Nika in Matija. Garmin, Špela in Vid so se na zadnji akciji v teh delih spustili do dna. Na dnu je žal zopet ožina, a pravijo, da jo je mogoče razširiti in da je nekaj prepriha prisotnega

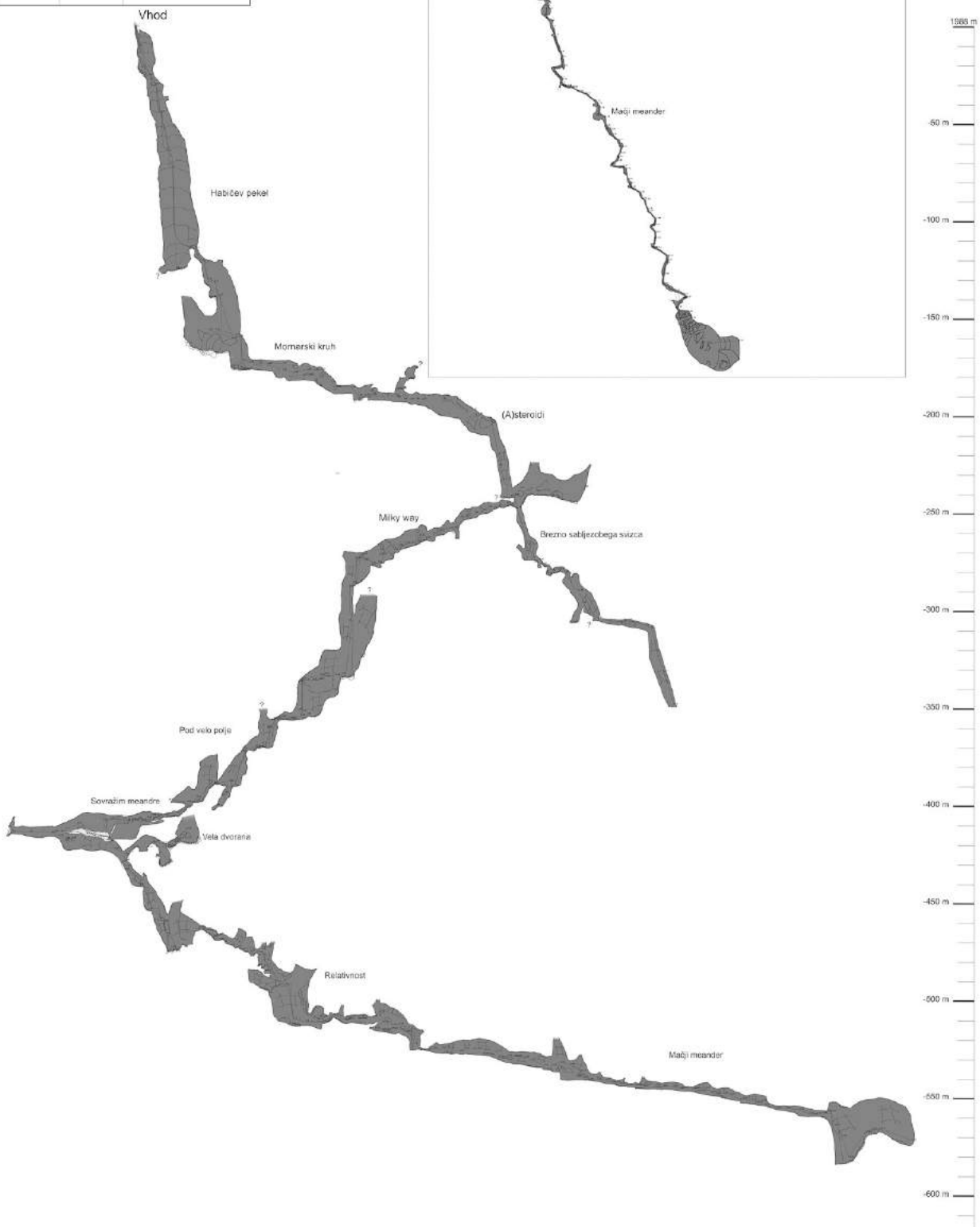
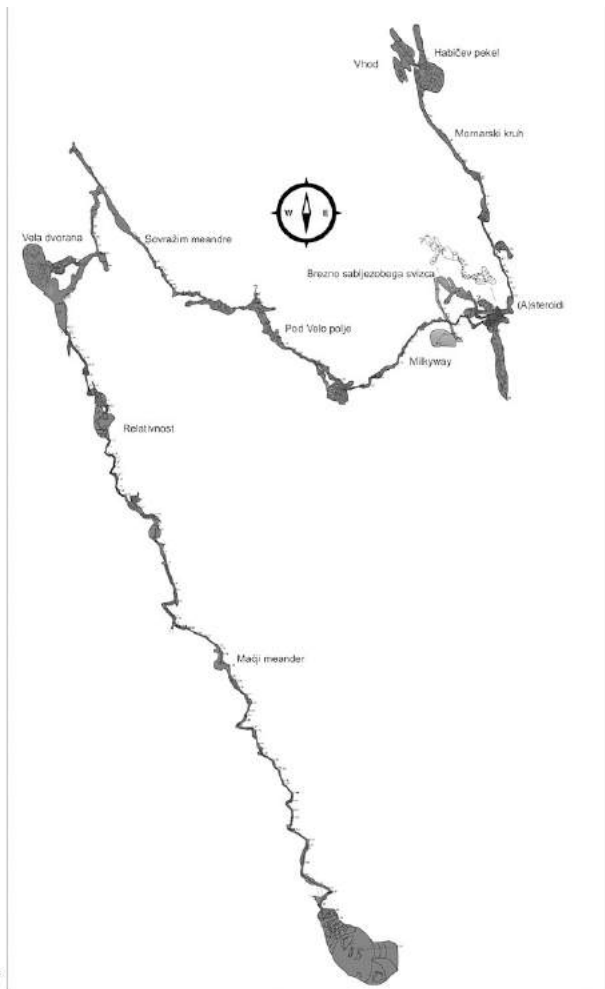

Meander, ki vodi v smeri Voj (foto: Matic Di Batista).

Tvrta je šla bojda v stečaj po objavi te fotografije na spletu. Mi smo samo iskali izgubljenega mačkona (foto: Matic Di Batista).

 <p>DRUŠTVO ZA RAZISKOVANJE JAM LJUBLJANA</p>	Katastrska št.: 9900	Ime jame: Brezno na Toscu	Številka opazila:
	MovB: Matev Pihar, Zvezd Rinc, Aljo Zmario, Borivoj Rožman, Marko Bregar, Jani Pihar, Mitja Čuhar, Jani Pihar, Borivoj Rožman, Zvezd Rinc, Aljo Zmario, Borivoj Rožman, Marko Bregar, Jani Pihar, Mitja Čuhar	Datum skeniranja:	Datum račja:
Titul: Mitja Čuhar			18. 01. 2019
Merila: 1:750	Nisakobor:	Oznova dokumenta (opini izdaje):	

tudi tam.

Na Vodnikovem domu smo skrbeli za dobre stike in se tudi pozanimali o vsem, kar so obiskovalci, oskrbnice in drugi vedeli o jami. Zanimivih zgodb ne manjka. Morda je še najboljša tista o mačku, ki je padel v jamo in nato prišel ven v Vojah. Bojda le delno shiran (po jami do koščic obranih netopirjev ne manjka). Domačini znajo tudi povedati o dimu, ki se je valil iz jame, ko so spodaj fužinarji zakurili ob nekem spodmolu ... Nismo ga še našli.

Jure Bevc

RAZISKAVE V ROMEU V LETU 2018

V letu 2018 smo v Romea izvedli trinajst akcij, začeli pa smo 30. 6., ko se je snežna odeja na Pokljuki končno nekoliko umaknila. Na prvi akciji sva z Matijem opremila jamo do mesta, kjer je naslednji dan, 1. julija, številčna ekipa v zasedbi Matic, Špela, Lojze, Ester, David, Nika in Vid premagala ožino s prepihom na dnu jame. Razen tega, da so menda opravljali malo potrebo kar en drugemu za vrat, večjih zapletov ni bilo. Prebili so se do vrha brezna, a niso imeli pripomočkov, da bi ga opremili.

Že en teden kasneje sva se v jamo podala s Špelo. Opremila in izmerila sva brezno Ladjica do globine -120 m in prišla v 30 metrov dolg Drseči meander, ki se je končal z novo stopnjo. Tam sva se obrnila, saj nisva imela več vrvi.

Šest dni kasneje, 14. 7., je sledila nova akcija. Tokrat so bili v jami Uroš, Vid in Lojze, ki so opremili stopnje, ki sledijo Drsečemu meandru, do Pretinovega brezna. Na tej akciji so se pokazali zametki dejstva, da se jama nikakor ne pusti izmeriti. Detajli so šli že v pozabo, a meritve so morale počakati eno od naslednjih akcij.

Prva taka je bila spet naslednji vikend. V jami smo bili Beki, Lojze, Matija, Vid in jaz. Opremila smo Pretinovo brezno, ki ga je prejšnja ekipa razopremila, in se prebili do dvorane, ki se zdaj imenuje Meditacija. Lojze se je zaryl nekam med bloke na dnu Meditacije, čez nekaj časa smo ga zaslišali, kako nas obupano sprašuje za napotke. Sam sem se odpravil v meander, ki iz Meditacije vodi proti jugovzhodu. Obrnil sem se na točki, kjer sem presodil, da je tveganje za nepovratek preveliko, in okrepljeni z vrvjo in več pari rok smo šli nazaj. Tačas je Beki ostala v dvorani, kjer naj bi skuhalo juho. A brez vžigalnika se gorilnik težko prižge, zato se je odločila, da bo meditirala. Preostanek ekipe je tačas opremil meander tam, kjer sem se prej obrnil, se

Brezno na Toscu nam je v letu 2018 navrglo kar nekaj metrov. Sedaj je jama dolga 1773 m in globoka 581 m. Zaradi svoje lege in smeri spodnjih delov je precej zanimiva, saj je zelo možno, da vodi do izvirov v zatrepu doline Voje. Preprih pa obeta, da obstaja tudi kak suh prehod. Po drugi strani pa je jama postala precej zahtevna, saj ima veliko dolgih in ozkih meandrov, ki pijejo energijo že na poti navzdol. Prostora za bivak pa kar ni in ni. Morda bomo uspeli izvesti še nekaj akcij na konec jame brez njega, a bo ne za dolgo, če bo trend nabiranja rovov enak.

spustil do dna in nadaljeval pohod vse do tektonske Zdrse, kjer nismo imeli več vrvi, da bi opremili naslednje brezno. Ko smo navdušeno metali kamne v brezno, ki se je odprlo pod Zdrso, se nam je zdelo, da padajo nekam v vodo. Šli smo ven in sporočili v dolino: Romeo gre naprej! Tokrat jame nismo izmerili, ker dlančnik ni želel sodelovati pri merjenju.

Do sredine avgusta je zaradi tabora na Kaninu v jami vladalo zatišje pred nevihto. Verjetno najbolj adrenalinska akcija v Romea do sedaj je potekala 11. avgusta, ko so se v jamo podali Diba, Špela in Vid. Opremila so brezno pod Zdrso, prišli do police, kjer jim je zmanjkalo vrvi in jamo celo izmerili. Na Pokljuki je bilo tisti dan napovedano precej slabo vreme, a ker v poključkih jamah razen mokrih nahrbtnikov to do tedaj ni predstavljalo večjih ovir, so se v času nevihte znašli sredi brezen. Iz jame so odnesli celo, a malenkost bolj mokro kožo, novo brezno pa poimenovali Nevihtnik. Ko so s police metali kamne v brezno, so menda slišali kovinski zvok, ki bi lahko pomenil le dvoje – ali bomo prišli v Trubarja ali pa je imela celotna ekipa prisluhe. Morda celo oboje?

Na dan, ko naj bi se Marija teleportirala v nebesa, je bila vremenska napoved lepša. 15. avgusta smo tako Garmin, Lojze in jaz šli opremit brezno do konca in pogledat, ali smo morda res prišli v Sistem poključkega grebena. Po nekaj težavah z opremljanjem – po delih brezna namreč kar intenzivno kaplja - smo uspešno prišli brezno do dna, na -365 m. Dno je sestavljeno iz dveh delov. Prvi, v katerega smo se tudi najprej spustili, je popolnoma suh. Sredi dna je okrog pet metrov visoka pregrada, na drugi strani pa je vse mokro. Tja je Garmin poslal Lojzeta, saj vrvi iz Trubarja v prvem delu nismo našli. In Lojze je res prišel do vrvi. Izkazalo se je, da smo prišli nad plezarijo v